

51ste vergadering

Woensdag 19 maart 2003

Aanvang 10.40 uur

Voorzitter: Terpstra

Tegenwoordig zijn 103 leden, te weten:

Adelmund, Albayrak, Algra, Aptroot, Arib, Atsma, Van Baalen, Bakker, Van Beek, Blok, Blom, Van Bochove, Bos, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dam, Depla, Van Dijken, Dijkma, Dijsselbloem, Dittrich, Douma, Dubbelboer, Duivesteijn, Duyvendak, Eurlings, Ferrier, Fierens, Giskes, De Haan, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Van Heemst, Herben, Hermans, Hessels, Van Heteren, Hofstra, Ten Hoopen, Jager, Joldersma, Kalsbeek, Kant, Karimi, Koenders, Koopmans, Kraneveldt, De Krom, Kruijssen, Van der Laan, Mastwijk, Van Miltenburg, Mosterd, De Nerée tot Babberich, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Oplaat, Örgü, Ormel, De Pater-van der Meer, Rietkerk, Rijpstra, Rouvoet, Rutte, Samsom, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smits, Spies, Van der Staaij, Straub, Stuurman, Terpstra, Tichelaar, Timmer, Tjon-A-Ten, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verburg, Verdaas, Vergeer-Mudde, Vietsch, Van der Vlies, Vos, B.M. de Vries, J.M. de Vries, K.G. de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weisglas, Wilders, De Wit, en Zalm,

en mevrouw Van der Hoeven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, en mevrouw Nijs, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

De **voorzitter**: Helaas zijn wij een beetje laat, doordat de voorzitter van

de enquêtecommissie wat vertraging ondervond in het openbaar vervoer.

Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhandeling van de leden:

Van Lith, wegens verblijf buitenslands, ook morgen;

Van Ardenne-van der Hoeven, wegens verblijf buitenslands.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het rapport van de enquêtecommissie Bouwnijverheid (28244)**.

De **voorzitter**: Graag heet ik onze collega-leden van de enquêtecommissie Bouwnijverheid van harte welkom. Ik heet ook onze ex-leden welkom die weliswaar deel hebben uitgemaakt van de enquêtecommissie, maar thans de Kamer al hebben verlaten. Het is fijn dat u er bent en dat u in de loge de debatten zult meemaken.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Depla** (PvdA): Voorzitter. Niemand heeft zich aan zijn rol gehouden. De checks and balances die corrigerend moeten werken als personen, bedrijven en instanties zich niet aan hun rol houden, hebben gefaald. De bouwsector heeft massaal in strijd met de wet onderhands het werk verdeeld. Dit heeft weer geleid tot prijsopdrijving en voor nieuwkomers op de markt werd het moeilijk om toe te treden.

Accountants stonden erbij, keken ernaar en sloten zo nu en dan ook nog hun ogen. Ook blijkt er sprake te zijn van een breed verbreide cultuur van smeren en fêteren. Toppen van bedrijven en overheidsdiensten waren bewust of onbewust niet op de hoogte van deze praktijk, waarvan iedereen in de sector wist dat het de normaalste zaak van de wereld was. Motieven zoals continuïteit van bedrijven en zorg voor innovatie waren de argumenten om massaal de wet te ontduiken. Dit is het weinig rooskleurige beeld dat de enquêtecommissie in haar uitstekende eindrapport schetst. De kwaliteit van het opdrachtgeverschap in de bouwwereld van de overheid was onder de maat, waardoor deze praktijken gemakkelijk konden blijven bestaan. Aan de ene kant schoot de kwaliteit van het toezicht van de NMa tot het OM tekort, zodat signalen over de bouwfraude te lang zijn genegeerd. Kansen om het aan te pakken, bijvoorbeeld rondom de Schipholtunnel en de schikking daarvan, zijn gemist. De bijbehorende smeer- en fêteercultuur is niet adequaat aangepakt. Op papier was er integriteitsbeleid, maar in de praktijk functioneerde dit onvoldoende. Bovendien gaven de toppen van de overheid en het bedrijfsleven niet het goede voorbeeld. Toenmalig minister Netelenbos gaat, terwijl zij al weet dat er problemen zijn, gewoon met Koops in gesprek en identificeert zich tot in de verhoeren met de commissie met de verhalen dat het slechts om pepnoten zou gaan. Oud-minister Jorritsma gaat met Koops vliegen naar het schaatsen en ambtenaren van Rijkswaterstaat gaan met Bos naar de hoeren. De top van het bedrijfsleven zegt niet te weten dat er een schaduwboekhouding zou bestaan.